

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/239563,W-Brukseli-opowiedzielismy-o-Polakach-ratujacych-Zydow-w-czasie-II-wojny-swiatow.html>
27.03.2026, 09:22

W Brukseli opowiedzieliśmy o Polakach ratujących Żydów w czasie II wojny światowej

W Narodowym Dniu Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką w Parlamencie Europejskim zaprezentowaliśmy wystawę Instytutu Pamięci Narodowej „Polacy ratujący Żydów w czasie II wojny światowej”. W wernisażu wziął udział zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski.

24.03.2026

82 lata temu, w Markowej na Podkarpaciu, Józef i Wiktoria Ulmowie, ich dzieci oraz ukrywani przez nich Żydzi zostali zamordowani przez Niemców. Dzień ten – 24 marca – został w 2018 roku ustanowiony przez Prezydenta RP Andrzeja Dudę Narodowym Dniem Pamięci Polaków Ratujących Żydów pod okupacją niemiecką. W siedzibie Parlamentu Europejskiego odsłoniliśmy przygotowaną przez Instytut Pamięci Narodowej w Rzeszowie wystawę „Polacy ratujący Żydów podczas II wojny światowej”.

Na ekspozycji znajdziemy archiwalne fotografie i dokumenty, które prezentują pomoc niesioną przez Polaków ludności żydowskiej. Przedstawiona została pomoc zorganizowana (działalność „Żegoty”) oraz indywidualna, zarówno na terenie okupowanego kraju, jak i poza jego granicami. Wystawa dokumentuje działania Polaków, którzy z narażeniem życia ratowali Żydów podczas Zagłady. Na wybranych przykładach zostały także zaprezentowane osoby represjonowane za taką działalność oraz powojenne kontakty ocalałych z ich wybawicielami i losy dzieci żydowskich uratowanych przez Polaków.

Podczas wernisażu dr hab. Karol Polejowski przypomniał, że w gronie Polaków ratujących Żydów znaleźli się przedstawiciele wszystkich warstw społecznych: inteligencja, duchowieństwo, robotnicy i chłopci; zarówno pojedyncze osoby, jak i całe rodziny. Około tysięcy Polaków zapłaciło za nią najwyższą cenę – cenę własnego życia. Symbolem poświęcenia Polaków ratujących Żydów stała się błogosławiona Rodzina Ulmów z Markowej.

– Decyzja o udzieleniu schronienia Żydom wymagała niezwyklej odwagi i determinacji. W utworzonym przez Niemców Generalnym Gubernatorstwie dla okupowanych ziem polskich za każdą formę pomocy Żydom groziła kara śmierci. Mimo stałego, codziennego, zagrożenia własnego życia, wielu naszych rodaków zdecydowało się jednak tę pomoc nieść. Polacy stanowią dziś najliczniejszą grupę wśród uhonorowanych przez izraelski Instytut Yad Vashem tytułem „Sprawiedliwych wśród Narodów Świata”. Wyróżnionych tym tytułem zostało 7318 to obywateli polskich

– zaznaczył zastępca prezesa IPN.

Dr hab. Karol Polejowski odczytał list Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Karola Nawrockiego skierowany do uczestników wydarzenia.

– Dzięki pracy uznanych polskich uczonych i popularyzatorów historii od dzisiaj w siedzibie Parlamentu Europejskiego można zwiedzać wystawę wyjątkową – bo dotyczącą zupełnie wyjątkowego wątku w historii II wojny światowej, niestety w znacznej mierze wciąż zapomnianego. To opowieść o zwykłych ludziach, którzy

wykazali się niezwykłą odwagą w obliczu monstrualnego zła

- podkreślił Prezydent RP.

W prezentacji wystawy wzięli udział m.in. posłowie do Parlamentu Europejskiego dr Bogdan Rzońca i Arkadiusz Mularczyk, wiceprzewodniczący European Jewish Association Alex Benjamin, dyrektor Biura Prezesa IPN dr Marek Jedynak oraz dyrektor Oddziału IPN w Rzeszowie dr hab. Dariusz Iwaneczko.

Ekspozycję przygotował Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Rzeszowie. Autorami są: dr hab. Elżbieta Rączy, dr Marcin Krzanicki, Katarzyna Hudzicka-Chochorowska.

Wystawa w Parlamencie Europejskim będzie dostępna dla zwiedzających do 27 marca 2026 roku.

* * *

Tuż przed otwarciem wystawy, zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski oraz posłowie do Parlamentu Europejskiego dr Bogdan Rzońca i Arkadiusz Mularczyk, podczas rozmowy dla TV Trwam, opowiedzieli o heroizmie Polaków ratujących Żydów w czasie II wojny światowej. Odbył się również briefing prasowy.

W Parlamencie Europejskim opowiedzieliśmy o Polakach ratujących Żydów w czasie II wojny światowej – Bruksela, 24 marca 2026. Fot. Sławek Kasper (IPN)

W Parlamencie Europejskim opowiedzieliśmy o Polakach ratujących Żydów w czasie II wojny światowej – Bruksela, 24 marca 2026. Fot. Sławek Kasper (IPN)

W Parlamencie Europejskim opowiedzieliśmy o Polakach ratujących Żydów w czasie II wojny światowej – Bruksela, 24 marca 2026. Fot. Sławek Kasper (IPN)

* * *

Podczas II wojny światowej zginęło blisko 6 mln obywateli polskich, w tym 3 mln obywateli Polski

narodowości żydowskiej. Około 230–300 tys. Żydów podjęło próbę ratowania życia. Decyzja o udzieleniu schronienia Żydom wymagała niezwyklej odwagi i determinacji.

W Generalnym Gubernatorstwie za każdą formę pomocy Żydom groziła kara śmierci. W gronie Polaków ratujących Żydów znaleźli się przedstawiciele wszystkich warstw społecznych: inteligencja, duchowieństwo, robotnicy i chłopi; zarówno pojedyncze osoby, jak i całe rodziny. Około tysięcy Polaków zapłaciło za nią najwyższą cenę – cenę własnego życia. Rząd RP na uchodźstwie oraz jego agendy w okupowanym kraju jednoznacznie potępiały niemiecką politykę zagłady. Od grudnia 1942 r. w konspiracji działała Rada Pomocy Żydom „Żegota” – jedyna w okupowanej przez Niemców Europie państwowa organizacja podziemna, powołana specjalnie w celu ratowania Żydów.

Symbolem poświęcenia Polaków ratujących Żydów stała się błogosławiona Rodzina Ulmów z Markowej. Rocznicą ich tragicznej śmierci – 24 marca – obchodzona jest w Polsce jak Narodowy Dzień Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką. Polacy stanowią dziś najliczniejszą grupę wśród uhonorowanych przez Instytut Yad Vashem tytułem Sprawiedliwych wśród Narodów Świata. Według stanu na 1 stycznia 2024 r. spośród 28 707 wyróżnionych 7 318 to obywatele polscy (25,5 proc. wszystkich odznaczonych z całego świata).

Polecamy materiały Instytutu Pamięci Narodowej:

- [Portal poświęcony Błogosławionej Rodzinie Ulmów](#)
- [Interaktywny projekt edukacyjny „Świadectwo poMOCY”](#)
- [Mateusz Szpytma, Sprawiedliwi i ich świat w fotografii Józefa Ulmy](#)
- [Nie tylko o Ulmach. O pomocy udzielanej Żydom przez Polaków podczas okupacji niemieckiej w latach 1939-1945, red. Tomasz Domański, Alicja Gontarek](#)
- [Wojciech Hanus, Zbrodnia \(nie\)osądzona. Losy żandarmów niemieckich biorących udział w mordzie na rodzinie Ulmów i ukrywanych przez nich Żydach](#)
- [Dokumenty i relacje o pomocy udzielanej Żydom przez Polaków w latach 1939-1945 i Polakom przez Żydów w latach 1946-1949. Wybór dokumentów z akt Wydziału Opieki Społecznej Centralnego Komitetu Żydów w Polsce, red. Elżbieta Rączy](#)
- [Sebastian Piątkowski, „W płomieniach zaś ciągle odzywały się jęki...”. Niemieckie zbrodnie na niosących pomoc Żydom Polakach z Ciepłowa i okolic \(1942-1943\)](#)
- [Paweł Kornacki, Nie tylko Ulmowie. Historie o Polakach ratujących Żydów na Podlasiu](#)
- [Represje za pomoc Żydom na okupowanych ziemiach polskich w czasie II wojny światowej, red. Martyna Grądzka-Rejak, Aleksandra Namysło](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)